

TEN GELEIDE

Mijn God, U peilt mijn hart en U kent mij,
Mijn God, U weet waar ik ga of sta.
U doorziet mijn gedachten van verre,
U hebt mijn reizen en rusten bepaald,
En wat ik ook doe, U zijt ermee vertrouwd.

Uw schepping ben ik in hart en nieren,
U hebt mij geweven in de schoot van mijn moeder.
Ik dank u, U hebt mij zo wonderlijk gemaakt,
Ontzaglijke wonderen zijn al uw werken.

Door u ben ik gekend, mijn ziel en mijn gebeente,
In mij was niets voor uw ogen verborgen,
Toen ik werd gevormd in het diepste geheim,
Prachtig gevlochten in de schoot van de aarde.

Ik was nog ongeboren, U had mij al gezien.
En al mijn levensdagen stonden in uw boek
Nog voordat U er een van had gemaakt.

Psalm 139...

Een jonge man stapt uit het leven.... Ouders, familie, vrienden, blijven totaal ontredderd achter en torenhoog rijst de vraag: "Waarom"? Waarom? Waarom het leven vaarwel zeggen waar mama en papa ooit zo vol verwachting naar uitkeken? Waar zo liefdevol en teder, geduldig, aan gespaard en gewerkt werd? Aan opgevoed en opgeleid, aan geslepen en geschaafd werd? Waarom is dit doodsoorzaak nummer één in Vlaanderen bij deze bevolkings- en leeftijdscategorie? Zoveel vragen, weinig antwoorden. Er is iets in onze maatschappij dat het leven voor sommigen onleefbaar maakt. Vreselijk. Na(ast)bestaanden blijven voor altijd met (schuld)vragen zitten. En een onbeschrijfelijke pijn. Is het omdat de moderne mens zijn geloof, zijn God, de algoede beminnde God, zijn Vader, overboord zette en alles zelf in de hand moet/wil houden? Omdat velen niet meer kunnen deemoedig zijn en bidden? En indien, en wat had...?

In deze grauwe winterdagen snakken we naar licht. Naar een beetje zon. Misschien kan dit nummer ook wel wat balsem betekenen voor de ziel, zijn de voorgestelde activiteiten een dauwdruppel voor een naar troost snakkende ziel. Misschien wordt er wel iemand gelukkiger door. De moeite waard dus om voort te doen....

In dit nummer vind je onder meer de overzichten van de voorjaars- en zomeractiviteiten. Er zijn goed uitgewerkte ontmoetingsdagen en samenkomsten, vakanties voor gezinnen, koppels en alleenstaanden in Europees of Vlaams verband. En een financieel overzicht van het voorbije werkjaar.

Charles de Foucauld heeft in zijn leven zoveel gezocht, hij is zo'n zoeker geweest. Wellicht twijfelde ook ooit hij. Hij werkte voort aan zijn levenstaken en was er voor de anderen. Te midden van hen...

Christof

BIJBELSPROKKELS

Abigaïl

Ontwapenend...

Het was vlak na de dood van Samuël. Aan de ene kant van de kloof kwam een leger van 400 mannen aangereden met hun aanvoerder David aan het hoofd. Allen met getrokken zwaard en moord in hun ogen. Ze waren vastbesloten zich te wreken op Nabal, een nietsnut van een schapenkweker wiens kudden ze maandenlang hadden beschermd tegen rovers. Het was schaapscheerderfeest en David had boodschappers naar Nabal gestuurd met de vraag deel te nemen aan het feest. Maar die had botweg geweigerd: "Wie is die David? Wie is die zoon van Isai? Het wemelt tegenwoordig van knechten die bij hun meester weggelopen zijn. Moet ik soms mijn brood en mijn water en de beesten die ik voor mijn scheerders geslacht heb, weggeven aan lieden van wie ik niet eens weet waar ze vandaan komen?" Toen de boodschappers bij David terugkeerden met dat antwoord, had die enkel woedend gezegd: "Laat iedereen zijn zwaard aangorden". Nu waren ze op weg en niet van plan ook maar één van de mensen op het landgoed van Nabal in leven te laten.

Aan de andere kant van de kloof kwam een mooie vrouw op een ezel aangereden met achter zich een karavaan met een overvloed aan geschenken: tweehonderd broden, twee zakken wijn, vijf bereide schapen, twintig kilo geroosterde graankorrels, honderd rozijnenkoeken en tweehonderd klompen vijgen. Het was de vrouw van Nabal, Abigaïl. Zij kende haar man: hij was opvliegend en redeloos. Toen ze van dienaars hoorde hoe grof hij David had aangepakt, had ze diens reactie voorzien en onmiddellijk het gevaar begrepen. Zonder haar man in te lichten had ze de karavaan samengesteld. Nu was ze op weg en vast van plan de slachtpartij te verhinderen.

Nog voor David iets kon zeggen liet Abigaïl zich van haar ezel glijden, wierp zich voor zijn voeten op de grond en hield een betoog. Alle schuld nam ze op zich en vroeg David af te zien van zijn plannen. Bovendien wees ze handig op de geschenken die ze had meegebracht. Maar wat het meeste indruk maakte, was haar gelovige argumentatie: door haar optreden verhinderde Jahwe zelf dat David de toekomstige koning van Israël, bloedschuld op zich laadde door zich te laten meeslepen in onnodige woede. David was ontwapend. Hij nam de geschenken aan en liet haar man ongemoeid.

Abigaïl reed weer naar huis en vond haar man daar in dronken toestand, zodat ze wijselijk wachtte tot hij zijn roes uitgeslagen had en hem pas de volgende morgen vertelde wat ze gedaan had. Dat moest ze doen, want een vrouw mocht niet autonoom handelen. Het nieuws trof Nabal als een slag: "zijn hart stakte en werd als steen. Tien dagen later sloeg Jahwe Nabal en hij stierf". Kort na zijn dood stuurde David huwelijksbemiddelaars naar de mooie weduwe die zoveel indruk op hem had gemaakt. Abigaïl werd zijn vrouw.

Abigaïl moet wel een heel indrukwekkende verschijning geweest zijn. Volgens de joodse traditie is ze een van de vier mooiste vrouwen uit de geschiedenis, na Sara, Rachab en Ester. Bovendien is deze schoonheid bijzonder slim en diplomatisch. Ze krijgt het gedaan dat een leger van vierhonderd strijd lustige mannen afziet van hun plan haar familie te komen uitmoorden. Toch zijn haar gebaren nederig: ze werpt zich aan de voeten van David, koopt zijn vergeving eigenlijk af, noemt David 'heer' en zichzelf 'dienares'.

Wanneer ze als weduwe de huwelijksbemiddelaars van David ontvangt, buigt ze diep en zegt: "Zie, uw dienares wil de slavin zijn die de dienaren van mijn meester de voeten wast." Die onderdanigheid klinkt ons heel vreemd in de oren en staat in contrast met haar dappere daden. De vrouw van Nabal staat niet met een vlammeende toorts te zwaaien, maar zit stil op een ezel en heeft geschenken mee. Haar kracht ligt in haar geweldloosheid. En in haar geloof. Ze gelooft dat God zijn belofte dat David koning zal worden, zal naleven. Eigenlijk is zij, nu Samuël dood is, de bemiddelaar tussen God en David. Wat Abigaïl doet, ziet ze als een optreden van God zelf. Ook David begrijpt het zo, want het eerste wat hij zegt op Abigaïls woorden, is: "Gezegend zij Jahwe, de God van Israël, die u vandaag op mijn weg heeft gezonden". Wie kan zulke mensen niet gebruiken, die plots op onze weg staan en verhinderen dat we domme dingen doen?

Barbara Focqaert

SECULIERE FRATERNITEITEN

FINANCIEEL JAAROVERZICHT

Inkomsten

Eindsaldo bankrekening 2009	€ 9008,89
Ontvangen lidgelden 2010	€ 700
2011	€ 1406
Ontvangen van de Priesterfraterniteit	€ 750
Inschrijvingsgeld ontmoetingsdag	€ 284
Inschrijvingsgeld vakantieretraite	€ 4368
Ontvangen belastingvoordeel	€ 800
Creditrente	€ 5,94
Som	€ 17322,83

Uitgaven

2 bankkaarten	€ 30
Drukkosten fratbrief	€ 912,16
Portkosten fratbrief	€ 378,45
Portkosten fratbrief 2009	€ 89,27
Verzending extra brieven	€ 16,64
Gift Haïti	€ 500
Gift Europese kas	€ 700
Kosten ontmoetingsdag	€ 1073,96
Geschenkbon	€ 50
Betaling factuur "Ter Dennen"	€ 4077
Bankkosten	€ 12
Som	€ 7839,48
Eindsaldo bankrekening 2010:	€ 9483,35

Erratum – **erratum** – **erratum**

De Europese vakantie is van 19 tot 28 juli. Het stond er correct op blz. 12, maar fout in de titel op blz. 11 en achteraan bij de data om niet te vergeten.

WEST-VLAAMSE FRATDAG

Christen zijn in deze tijd: een moeilijke uitdaging.

**Zondag 27 februari 2011
met Priester Luk BRUTIN**

Onze seculiere fraterniteit komt jaarlijks samen in het PC "Kruispunt" te 8480 Eernegem, St. Sebastiaanstraat 1 (achteraan de kerk).

U bent van harte welkom vanaf 9.15 u, waar u onthaald wordt op een kop koffie of thee.

Picknick meebrengen voor s' middags, soep en koffie is ter plaatse te verkrijgen.

De bijdrage in de kosten bedraagt 10 € per volwassene, de kinderen komen gratis. Gelieve u ten laatste in te schrijven tegen 20 februari bij Anne Marie Waerlop (tel.051/72 33 07) of per email Annemarie.waerlop@skynet.be.

De bijdrage kunt u vooraf storten op het rekeningnummer 733-0477659-61 West Vlaamse fraterniteiten Torhout. Wil melding maken van het aantal kinderen en hun leeftijd.

Na zijn seminarieopleiding in Brugge is Luk priester gewijd in 1993, is lesgever aan het VTI St.Aloysius en St.Jozef college (St.Rembert Torhout). Hij was ook 1 jaar legeraalmoezenier en 2 jaar opvoeder terwijl hij les gaf.

Verder gaat zijn interesse ook naar sociaal werk in grootsteden en doet hij dienst als vervangend priester in vele parochies. Verder werkt hij ook mee aan RECHUMAH, een project waarbij het woord van God op een moderne manier en multimediaal wordt overgebracht aan mensen.

Vanuit zijn ervaring kan hij in de voormiddag heel wat bieden in de conferentie waarna vraagstelling en uitwisseling van gedachten mogelijk is.

In de namiddag laat hij ons kennismaken met de dvd "Savoir Aimer", een teosensitive viering gevolgd door stille aanbidding.

Na een korte pauze volgt de afsluiting van de dag met een Eucharistieviering.

Anne-Marie

MINI-RETRAITE

DE OMWEGEN VAN EEN MENS deel 2

Van donderdag 2 → zaterdag 4 juni: met kleine zuster Marleen Van Parys

In fratribrief 174 kan je een en ander lezen over de begeleidster van onze vorige mini-retraite. Ben je die fratribrief kwijt, dan kan je hem downloaden van <http://www.charlesdefoucauld.be> - Groepen - Seculiere fraterniteiten.

In de komende mini-retraite gaan we verder op weg met Marleen en met onze spirituele leidsman, verder doorboren naar de persoonlijkheid van Charles de Foucauld.

De mini-retraite gaat deze keer door in het bezinningscentrum Mariaburcht in Vladslo (bij Diksmuide, zie <http://www.bezinningscentrum-mariaburcht-vladslo.be/Mariaburcht/mariaburcht.asp>). Ze begint met het avondmaal op donderdag 2 juni, en eindigt met het middagmaal op zaterdag 4 juni.

CARITAS

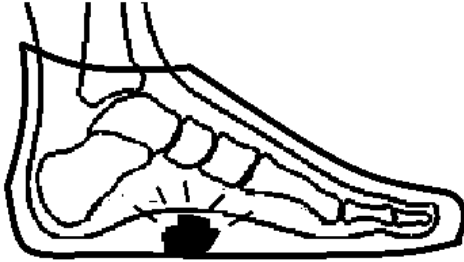

We vragen hiervoor 99 EUR. Wie het financieel niet breed heeft mag betalen wat hem/haar redelijk lijkt.

Vegetarische maaltijden zijn mogelijk, vraag het bij de inschrijving. Ingeschrevenen krijgen een brief met wegbeschrijving en programma.

A.u.b. inschrijven ten laatste op vrijdag de 13de!, bij Lieve en René, 09-230.8848, rene.haentjens@skynet.be

**VAKANTIERETRAITE,
van 5 – 10 augustus 2011**

**Een steentje
in de schoen**

Op-wekkende verhalen uit de
bijbel

Vakantie op een andere manier...

Stilte, gebed, een conferentie, vriendschap en enkele rustige uitstappen vormen de ingrediënten voor een bijzondere vakantie.

Professor Roger Burggraeve neemt ons vijf dagen mee in de inhoud en achtergronden van zijn nieuwste boek:

*Gedreven tussen goed en kwaad
inspiratie om recht in het leven te staan.*

Roger Burggraeve leest met ons diverse Bijbelse verhalen die, als een lastig steentje in de schoen, het voortgaan belemmeren. Deze beloftevolle verhalen worden in diverse lagen op ons leven gelegd. Kortom een verrassende en bevrijdende manier van hedendaags Bijbellezen.

Hoe ziet een vakantiedag eruit ?

- 08.00 u: morgengebed
- 08.15 u: ontbijt
- 09.30 u: eerste conferentie
- 10.30 u: stille tijd
- 11.30 u: viering
- 12.15 u: middagmaal
- 14.00 u: activiteit of vrije middag
- 16.00 u: vieruurtje
- 17.00 u: groepsgesprek of contemplatieve dialoog
- 18.00 u: avondmaal
- 19.30 u: tweede conferentie

Let op! Alle onderdelen zijn geheel vrijblijvend. Wij bieden slechts aan.

Praktisch

Begin op vrijdagavond 5 augustus 2011 om 18.00 uur.
Afscheid op woensdag 10 augustus 2011 na het middagmaal.

Plaats: Ter Dennen in West-Malle, Sint-Pauluslaan 8

Prijs volwassenen € **225**

kinderen tussen 12 en 18 jaar € **160**

kinderen tussen 6 en 12 jaar € **140**

kinderen tussen 3 en 6 jaar € **100**

kinderen tussen 0 en 3 jaar **gratis**

Inschrijvingen en info :

Christof Bogaert,
Groenestraat 243A,
8800 Roeselare

☎: 051/722456

chris.bogaert@fulladsl.be

Bezoek ook: <http://www.charlesdefoucauld.be/>

Graag tot dan! Je bent van harte welkom!

PRIESTERFRATERNITEIT

TROTZDEM - EN TOCH...

Ik weet niet of jou ook dat gevoel bekruipt: “We hebben dag nà dag te maken met weer een nieuw ‘bericht’ (al dan niet gecontroleerd / al dan niet van vijftig jaar geleden!) over pedofilie in de kerk en eigenlijk zijn we het al kotsbeu. Niet dat we de werkelijkheid willen loochenen of het impact ervan willen minimaliseren. Niet dat we niet overtuigd zijn dat er véél moet veranderen in onze kerk, zeker alles wat met ongecontroleerde macht te maken heeft en met inauthenticiteit in verband met seksualiteit. Maar... dag nà dag zetten we ons in voor die kerk; dag nà dag proberen we haar een meer evangelisch gelaat te geven, dag nà dag ‘vechten’ we voor een eenvoudiger en minder belerende kerk, dag nà dag trotseren we kritiek, veralgemeningen en vooroordelen...

Ja, als alles ineens stort (zoals de kerk op Kerstnacht in een deelgemeente van Diepenbeek), dan hopen we dat het essentieelste overeind blijft: het geloof in

de liefde van Christus en de hoop die daaruit voortvloeit.

Tot die essentiële dingen behoort m.i. ook het vrij gekozen religieuze celibaat. Het lijkt wel of er geen enkel goed woord meer te zeggen is over leven in celibaat. Alsof je als man of als vrouw so wie so gefrustreerd bent zonder seksuele contacten en gedoemd bent om tot perverse akten over te gaan....

Ik zeg bij alles wat ons nu overkomt alleen: ‘Trotsdem’ ... ‘En toch...’ zullen we doorgaan; het niet opgeven. Blijven werken aan en voor een gelouterde kerk naar Jezus’ model.

Ik las in een bemoedigend boek van Leo Fijen, *Het wonder van Maartensdijk*, Ten Have, 2001², p. 95-96 een getuigenis van pastoor G. de Wit van Maartensdijk over het celibaat. Ik wil het jullie niet onthouden. In onze priesterfraterniteiten zou daarover ook wel eens meer uitvoerig mogen gesproken worden.

“Een van de grote risico’s van het celibaat is dat je jezelf vergeet. Celibaat is veel meer dan ‘wel of niet seksualiteit ervaren?’ Celibaat gaat ook over relaties, kan niet beleefd worden zonder zusterschap of broederschap met anderen, met de gemeenschap om je heen. Celibaat hoort altijd in samenspraak en samenleven met zusters of broeders ervaren te worden. Zoals de meeste priesters het nu in hun eentje in een pastorie en met verantwoordelijkheid voor meerdere parochies beleven: dat leidt tot

schraalheid in relaties en emoties. Ook ik heb de neiging me zelf te vergeten, twee dingen tegelijk te doen. Hier in Maartensdijk wil ik ook van alles tegelijk, maar voel me wel in relationeel en emotioneel opzicht verbonden met de parochie. Misschien voel ik me daarom ook zo goed thuis hier. Ik heb altijd op mezelf geleefd, vaak in andere pastorale kringen dan de parochie. Nu ervaar ik voor het eerst de volle warmte van de parochie. Ik hoef niets te claimen, ik ken hier ook niet het woord nee. Ik mag hier zijn als vrijwilliger en voel me een relationeel en emotioneel rijk mens."

Guido Debonnet

KLANKEN UIT DE KERSTRECO...

Zoals elk jaar waren we in de kerstdagen opnieuw samen voor de Kerstreo. Guido Debonnet ging ons voor in deze recollectie.

Hij bracht ons opnieuw dichterbij broeder Charles in een eerste conferentie. Aan de hand van een power-point voorstelling kregen we het overzicht van zijn leven. De kinderenjaren waar de kleine Charles wees wordt en door zijn grootvader opgevoed wordt. De adolescentiejaren die hij ongelovig doorbracht, een liederlijk leven leidt als militair... Maar waarin ook wel één en ander broedt... Denk maar aan zijn ontdekkingstocht in Marokko, vermomd als Jood. Hij ontdekt er de Islamitische cultuur.

Het moment van bekering in de Sint-Augustinuskerk te Parijs, begeleid door Abbé Huvelin. Zijn op zoek gaan om de minste van de minste te worden.

Eerst doet hij het door verwijdering - "L'éloignement" - , zich afsluiten in de Trappistenabdijen (Notre Dame des Neiges in Frankrijk en Akbès in Syrië). Op die manier zoekt hij via de monastieke weg... maar hij wil dieper graven in zichzelf. Hij sluit zich af als kluizenaar te Nazareth bij Clarissen... Het verborgen leven van Jezus trekt hem hier aan. Hier schrijft hij ook de meeste van zijn geschriften... En wordt zijn relatie met die Jezus inniger. Nu kan hij zijn roeping tot priester niet meer ontwijken.

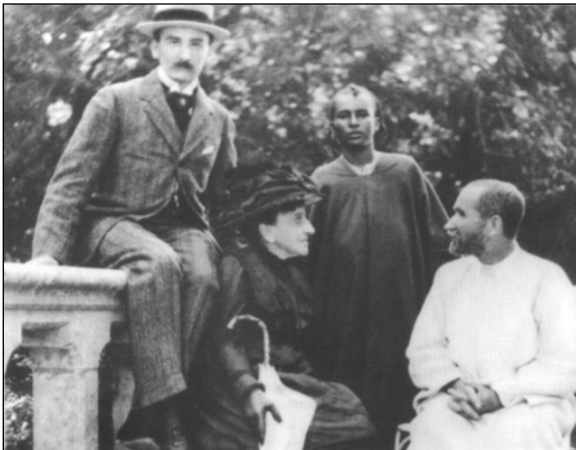
Deze roeping brengt hem opnieuw in Frankrijk waar hij in 1901 te Viviers priester gewijd wordt. Als vrij priester van dat bisdom vertrekt hij naar Algerië. Het wordt een hele nieuwe fase in zijn leven: "Le rappochement" - "De nabijheid". Hij opent zijn wereld en wil gaan waar geen priesters en religieuzen

zijn. Liefst was hij naar Marokko gegaan, maar een Fransman komt er niet binnen. Hij vestigt zich in Beni-Abbès. 'Aanbidding', 'eucharistie vieren' en 'gastvrijheid' zullen zijn dagen vullen. Hij wil nog verder trekken nog dieper het binnenland in. Hij komt in Tamarasset waar hij de streek, de cultuur en de taal van de Toearegs ontdekt en vriend wordt van deze mensen. Als hij zwaar ziek wordt, en door hen gered wordt met geitenmelk ondervindt hij hoe zij hem waarderen. Hij bekeert zich als het ware opnieuw. Zij hebben hem, zij hebben ons ook iets te brengen. Tijdens een conflict vindt hij de dood op 1 december 1916, hij is 58 jaar.

Zijn leven mag ons blijven inspireren. Hij was in alles een doorzetter, in alles ook een zoeker. Overal waar hij kwam, paste hij zich in met zijn gekende overgave.

In een tweede conferentie ging Guido in op de beslissende gebeurtenissen en mensen van zijn leven. Het wees worden, zijn opvoeding door zijn grootvader,

de militaire opleiding, zijn ontdekkingsstocht in Marokko waren bepalend. Maar nog meer bepalend was zijn goede en innige band met zijn nicht Marie de Bondy. Zij bleef hem volgen overal waar hij in zijn leven kwam. Ze ving hem op in Parijs, bracht hem opnieuw in contact met het geloof via Abbé Huvelin. Ze ging met hem naar een Trappistenklooster waar hij een broeder die in alle

eenvoud het minste werk deed ontmoette. Zijn verlangen om de minste te worden wordt daar duidelijk. Ze wuift hem uit als hij binnengaat in Notre Dame des Neiges. Vooral schrijven ze elkaar veel. Ook ontmoeten ze elkaar nog enkele keren als hij even in Frankrijk is.

Zijn contacten met de Toearegs en daarbij de zorg die ze voor hem opnemen als hij ziek wordt. Zo wordt hij de universele broeder.

Dit alles mag ons doen stil staan bij de gebeurtenissen en mensen die wij in ons leven ontmoeten.

Het was een deugddoende recollectie, die het leven van Broeder Charles dichter bracht.

Jan Sevenhant.

PAASRECOLLECTIE

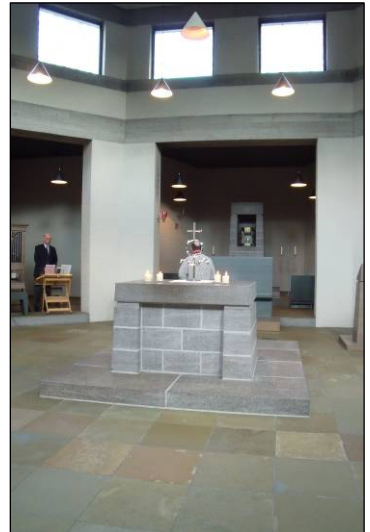
Beste confrater,
je bent van harte uitgenodigd op de recollectie die aanvangt op **zondag 10 april om 16 uur en op maandag 11 april om 16 uur** eindigt. Liefst maak je de volledige recollectie mee.

De twee inleidingen worden verzorgd door **priester Helmut Schmitz**.

Thema: "Broeder Charles in ons priester - zijn, vandaag."

Je mag gerust priesters niet-leden van de fraterniteit uitnodigen.

Plaats: Abdij Roosenberg, Oudeheirweg-Heide 3, 9250 Waasmunster (E17 Gent-Antwerpen, afrit 13 richting Waasmunster, eerste 'straat' rechtsaf, wat verderop aan de linkerkant) telefoon: 03 772.33.92.

Meebrengen: eventueel lakens, brevier, muziekinstrument.

Om in te schrijven, onderstaande strook opsturen, faxen of mailen naar:

Jan Sevenhant,
Kerkstraat 20, 8570 Anzegem.
Tel. 056/68 81 33 Fax. 056/77 21 06
jan.sevenhant@online.be

(Onverwachts afzeggen op zelfde tel./fax of naar de zusters van Waasmunster op bovenstaand telefoon). Met dank en tot dan.

Ondergetekende, ...
Schrijft in voor de Paasrecollectie in Waasmunster.

Stip aan indien nodig :

- ik blijf niet overnachten
- ik blijf in geval van plaatstekort niet overnachten
- ik kan indien nodig nog... personen meenemen naar huis.

VAKANTIERETRAITE GOUVILLE

Beste confrater,

enkele jaren geleden trokken we om de twee jaar naar Gouville voor vakantieretraite. Na een rondvraag is er opnieuw interesse dit te doen. Een zestal mensen zegde al toe mee te gaan. Hier de uitnodiging en de inschrijvingsmogelijkheden. Ook zij die al toezegden vraag ik om in te schrijven daar ik nog niemand genoteerd heb.

Datum: van zondagavond 10 juli omstreeks 18uur tot zaterdagmorgen 16 juli 2011.

We zijn te gast op de pastorie van Michel Pinchon, Prebytere, 27240 Gouville.

We lezen de Bergrede (Mattheüs 5,1 - 7,29) aan de hand van het boek van Peter Schmidt: Ongehoord.

Inschrijven bij
Jan Sevenhant,
Kerkstraat 20, 8570 Anzegem.
Tel. 056/68 81 33 Fax. 056/77 21 06
jan.sevenhant@online.be

met onderstaande strook of via fax of mail

Ik, ..., ondergetekende,
schrijf in voor de vakantieretraite te Gouville van 10 tot 16 juli 2011.

OOK OP HET INTERNET...

Onlangs ontdekte ik onze website www.charlesdefoucauld.be. Op deze website vind je ook deze fratbrief terug, allerhande info over de activiteiten van de seculiere fraterniteiten, een diareeks over het leven van broeder Charles. De site is ook gelinkt aan de internationale website www.charlesdefoucauld.org. Op deze site kun je info vernemen van alle deeltakken die de spiritualiteit van broeder Charles in het vaandel dragen, uit allerlei landen. Het is de moeite waard deze site even te bezoeken. Misschien is er wel iemand die mij kan helpen om voor de priesterfraterniteit deze twee sites op punt te stellen.

Jan Sevenhant.

FAMILIENIEUWS

Emiel Willems heeft ons verlaten op Sinterklaasdag 6 december 2010. Hij werd geboren te Kluizen op 11 februari 1925 en priester gewijd te Gent op 3 juni 1950.

Zijn leven is gevat tussen het Mariafeest van Lourdes (11 februari) en het feest van de Kindervriend de Heilige Nikolaas.

Het vertelt ons iets over zijn leven: zijn kinderlijke eenvoud en zijn liefde tot de Moeder van Jezus. Maar zijn vroomheid liet nog ruim plaats voor Charles de Foucauld.

Sinds jaren missen wij hem in onze recollecties, maar wanneer wij in Waasmunster 's morgens opstaan en de vogels in het bos horen fluiten, dan denken wij onwillekeurig terug aan Miel die in de vroege morgen naar hun zang ging luisteren en met jongeren een dauwtrip hield in het bos.

Op de reco bracht hij altijd op een kaartje een creatief woordje mee voor ons. Wie zal hem dat nadoen?

Rovaro

Laurent Dognin, de Europese verantwoordelijke voor de priesterfraterniteiten, is op 6 januari 2011 benoemd tot hulpbisschop van Bordeaux. Hij wordt er op 27 februari in de Sint-Andreaskathedraal om 15uur tot bisschop gewijd.

Laat de kans niet voorbijgaan om de film te gaan zien

DES HOMMES ET DES DIEUX

In de vorige fratbrief heeft Johan Goemaere in de spiritualiteitskatern het interview vertaald met de acteur Lambert Wilson in *Panorama* die de rol van prior Christian de Chergé vertolkt in de film. Een prachtig getuigenis over 'La grâce de Tibhirine m'a touché'.

De film heeft heel veel te maken met wat frère Charles als spiritualiteit heeft geleefd in zijn contacten met de islam.

"Wanneer de acht aan tafel angstig maar vreedzaam van gedachten zitten te wisselen en zich de vraag stellen 'blijven of oprassen?', plakken je netvliezen op het scherm. Wanneer één van hen in een benauwende, slechts door een enkele kaarsenpit verlichte kloostercel de Heer wanhopig om raad vraagt, voel je de tranen in je ogen prikken. En op het moment dat je hun silhouetten ziet opgaan in de sneeuwblizzard - als geesten die oplossen in een melkwitte zee - weet je het wel zeker: **grote film.**"

(Bron: Humo)

KLEINE ZUSTERS

FAMILIEFEESTEN BIJ DE KLEINE ZUSTERS VAN NAZARET

Naar jaarlijkse gewoonte onthalen we tijdens het tweede en derde weekend van januari de families van de kleine zusters... Het is een jarenlange traditie met een nagenoeg ongewijzigd programma: nieuwjaarswens, creatief moment waar acteertalent van enkele kleine zusters ten toon wordt gespreid en dan zijn er ook de befaamde boterkoeken en zelfgemaakte chocomelk... en zoals op zoveel Vlaamse feesten, is er ook een tombola....

Het zijn 3 feesten waarop we telkens een 200-tal mensen mogen verwelkomen: ouders, broers en zussen, neefjes en nichtjes en zelfs al de kinderen ervan... We konden dit jaar zelfs een paar nieuwe viergeslachten feliciteren...

We lieten voor deze feesten Sneeuwwitje ten tonele verschijnen en de rol van de kabouters werd vertolkt door Martine en 6 kindjes van de families... Elke versie van het sprookje was anders, door de wijze waarop de kinderen zich inleefden in het gebeuren...

Voor de tombola konden Magda en Rita rekenen op kinderen die in een lange rij aanschoven om ook eens die onschuldige kinderhand te mogen zijn die de lotjes trekt... Spannend, hoor!

Familiefeesten anno 2011: voorbereidend werk, veel helpende handen, ontmoetingen, verbondenheid... mooi begin van een nieuw jaar...

FOUCAULDFAMILIE

VERSLAG 1 DECEMBER VIERINGEN

Vosselaar

Ondanks sneeuw en gladheid hadden 19 personen de koude getrotseerd om samen de sterfdag van Broeder Charles te herdenken.

Met enkele zinnen uit de epiloog van Marc Eyskens ("De Preekstoel" augustus 2010 te Herentals) gingen we van start.

"De bewoners van Platland blijven geloven in Hoogland, want we weten dat ons mens-zijn niet af is, en dat mens-zijn onvermijdelijk mens-worden is. Samen met alle mensen van goede wil blijven we ijveren voor het verbeteren van het mens-zijn en het menselijk samen leven. We proberen deugden zoals liefde, waarheid, rechtvaardigheid en schoonheid levendig te houden naar het voorbeeld van Jezus Christus.

Zo blijkt dat Hoogland geen droomland is, maar een doelland, waar, vreemd genoeg, de reis-er-naartoe zelf het doel wordt."

Kleine zuster van Jezus Godefrieda heeft ons dan verteld hoe in hun fraterniteiten die "reis naar Hoogland" gestalte wordt gegeven. Zij treden in het voetspoor van Charles de Foucauld, en worden sterk geïnspireerd door hun stichteress, kleine zuster Magdeleine, die in haar leven letterlijk en figuurlijk een hele weg heeft afgelegd. Werkelijk, de kleine zusters zijn te vinden in alle werelddelen, van Alaska tot in het hart van Afrika.

Ze stellen als ideaal: het evangelie uit te dragen door het te beleven als gelijken (= als lotgenoten) van de kleine mensen. Leven met God en met de mensen in een "lotsverbondenheid".

Kleine zuster Godefrieda wist ons te boeien met eenvoudige verhalen en gebeurtenissen uit hun dagelijks leven. Zeer hartelijk bedankt!

Tot slot hebben we samen het gebed van overgave gebeden en als verrassing was er bij de babbel nadien nog wat lekkers. We vonden het een deugddoende avond.

Swa Cornelissen

Gent

Helaas! De winterellende strooide wat roet in het eten. Het lied bij het begin van onze viering, "Wees hier aanwezig", bleek niet altijd makkelijk in praktijk te brengen. We misten o.a. Amand's getuigenis (maar die komt verderop in deze fratbrief) en Ilse's muziek. 't Was ook een beetje bangelijk achteraf, met de auto weer huiswaarts rijden.

Dank, Ria en Magda, voor het gebedsmoment en de spotlight op Huvelin!
Dank, kleine zusters, voor het onthaal in de Reinaertstraat en de broodmaaltijd!

PROJECT MAKOUMI BURKINA FASO

Het werd een blij weerzien, na 5 maand België, zie ik er telkens enorm naar uit hen allen die ik al een 10 jaar ken terug te zien.

Het schooljaar zit er voor de meesten 1 juni al op en zo had ik gemaïld om de bouwwerken al aan te vatten zodat ik in 1 maand alles ongeveer zou klaar krijgen. De beste metsers, Apo, Alexandre en Evariste zaten wel in de hoofdstad of nog aan hogere studies bezig. Maar zo eens van nul af aan volledig zelf een gebouwtje van 3 op 10 m beginnen, was een leerzame ervaring: funderingen graven en gieten, alles van zand tot cement bestellen, en 4 lagen opmetselen. En dat was ,zoals gehoopt, op 8 juli klaar gekomen. Alleen enkele muurtjes niet zo recht, maar dat is achteraf goed gemaakt.

Zo is er een maand vanaf 8 juli hard gewerkt, telkens met Fabrice, Christian, Florent, Benja, Florent II. Op 8 augustus was alles bezet, binnen en buitenkant, de golfplaten erop, plafonds gestoken, WC en douche erin, enkel nog elektriciteit en muggengaas moet nog worden aangebracht. Dat is voor januari.

Alles voor het nieuwe schooljaar in orde krijgen was een onmogelijke opdracht, daar er 10 aan een test hadden deelgenomen, maar van niemand nog de uitslag gekregen. Christian had graag geneeskunde begonnen maar zijn dossier werd afgewezen. Hij doet nu SVT (sciences de la vie et de la terre) in de hoofdstad. 4 slaagden er voor de integratietest als onderwijzer(es) en zijn al aan de slag, Sophie zoekt naar werk in een vrije lagere school.

Van de 3 die de ingangstest voor onderwijzer deden was alleen Minata erdoor. Heel spijtig voor Céline en Amadou want alle drie lijken ze ons meer gemotiveerd en bekwaam dan de 4 van vorig jaar die nu aan de slag zijn. Pierre en Herman, niet rechtstreeks aan het project verbonden, waren er ook niet door.

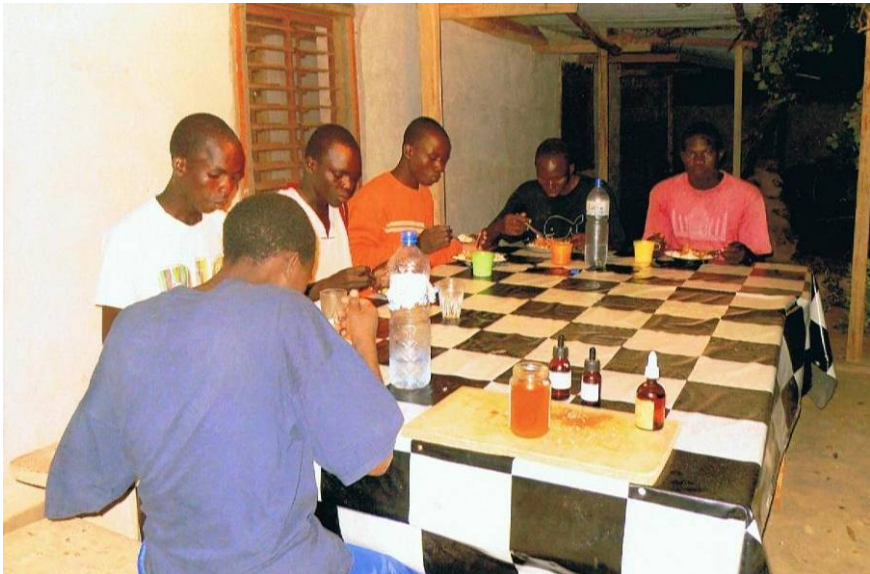
We hopen echt in januari de 7 die nu als onderwijzer(es) aan de slag zijn, te gaan bezoeken. Het wordt dus ergens slapen in zo'n dorpje, een auto huren en de hobbelige zandpaadjes trotseren of uren rijden over kleine afstanden, maar zeker de moeite. En daar beloven we je nu al foto's of een filmpje van.

Binnen 14 dagen zal Blaise Compaore weer zonder twijfel met minstens 70% van de stemmen de verkiezingen winnen en na 22 jaar de macht tot het graf in handen houden. Niet zo erg als in Nianmar, maar af en toe verdwijnt er ook in Burkina Faso wel eentje. Na een bloedige staatsgreep en de viervoudige moord op Norbert Zongo, hoofdredacteur van 'l'indépendant', en mede-inzittende, kan hij onmogelijk aftreden want dan wordt dat dossiertje eens grondig uitgespit. Dat een gans land het derde armste van de wereld blijft grotendeels door zijn schuld, raakt zijn koude kleren niet. Met bergen geld en postjespolitiek, en het uitdelen van hopen snoepjes, t-shirts, petjes, en een zak rijst .... bij de propagandaronde in alle dorpen (85% van de bevolking woont er nog) kun je nog gemakkelijk de ongeschoolde, goedgelovige arme man om de tuin leiden. Enkel een revolutie kan het land nog redden, zeggen en schrijven de meer ontwikkelden.

Gelukkig verzachten ontelbare NGO's en vzw's de bittere pil, in dank aanvaard door de machthebbers die nog meer hun verantwoordelijkheid kunnen ontlopen.

Het project Makoumi probeert daar effectief iets aan te doen: op www.makoumi.be vind je er alles over.

Leo Clarijs

BEZOEK AAN DE BROEDERS VAN KAMEROEN, CENTRAAL-AFRIKA EN TSJAAD.

Het was voor mij een verrassing toen Abraham Apolinario me vroeg om een bezoek te brengen aan de broeders in Afrika. In juli 2010 bezocht hijzelf Madagaskar, Rwanda en de Democratische Republiek van Kongo, maar zijn werk in Santo Domingo liet hem niet toe om langer afwezig te zijn. Na enige aarzeling zei ik ja, en achteraf gezien, dank ik de Heer voor wat ik er mocht meemaken en delen. Het leven van andere Kerken ontdekken, dwingt ons om onze blik bij te stellen en de problemen te relativieren waarmee wij te maken hebben. Anderzijds, gezien de vele Afrikanen die verblijven in Saint-Denis waar ik woon, is het een gelegenheid om enkele van hun oorsprongslanden te leren kennen en hen dan op een andere manier te benaderen. Dit was reeds mijn ervaring na mijn terugkeer van de Nazarethmaand in Burkina Faso in het juli 2007.

Vooraleer mijn verhaal te starten, wil ik aandacht geven aan het onthaal dat me te beurt viel tijdens deze reis: te beginnen met Theofiel die meer dan 24 uur van zijn tijd gaf om me op te halen op een avond in de luchthaven van N' Djamena en me de volgende morgen te begeleiden in een van die overladen minibusjes (met 19 passagiers voor de 15 plaatsen die voorzien waren) naar Tokombéré, eerste etappe van mijn reis. Vijf uur onderweg, waarbij de chauffeur in de eerste plaats iemand moet zijn die goed kan slalommen, omwille van de toestand van de weg, waar de putten niet van gisteren zijn.

De eerste halteplaats Tokombéré, waar Baba Simon (Simon Moeke) gekozen heeft om te komen, doet me denken aan de geboorte van de fraterniteiten in Afrika: hij is inderdaad de eerste Afrikaan in de fraterniteiten. Hij was zelfs lid van de internationale equipe. Gedurende drie dagen had ik de gelegenheid om het leven van de broeders te delen, daar waar ze leven: in Tokombéré (Grégoire, Denis), later in Koza (Robert, Yves), ten slotte in Maroua (Louis, Henri, Maurice). Ik kon hen terugzien bij het begin van de retraite op het einde van mijn verblijf.

Vanuit Noord Kameroen is er het vliegtuig dat me brengt naar Yaounde, waar Jean-Louis, de nationale verantwoordelijke van Kameroen en Pierre Marie me opwachten. Deze brengt me met de auto 200 km verder door bos en savanne naar de parochie Somo, ten noordwesten van Yaoundé. Hier bevindt zich de eerste kerk van het bisdom, 85 jaar geleden gebouwd, tevens een diocesaan bedevaartsoord. Vijf uren onderweg, onderbroken door een bezoek aan Jean-Pierre, een lid van de fraterniteit, pastoor in Balamba. We hebben geen vermoeden dat hij twee uur later ernstig bedreigd zal worden door een bende bandieten gewapend met machetes, messen en wapen, op zoek naar geld. Dit

is geen alleenstaand geval, gelukkig blijft hij ongedeerd, en neemt de angst erbovenop.

's Anderendaags heb ik de vreugde om 7 leden van de nieuwe fraterniteit in het bisdom Bafia te ontmoeten: voor het merendeel jonge priesters, die samengekomen zijn op de uitnodiging van Pierre-Marie. In het delen van hun verwachtingen beluister ik dat ze de geest van de fraterniteit goed begrepen hebben. Vooraf word ik ontvangen door mgr Jean-Marie Benoit Bala, de bisschop, die de groei van deze groep zeer genegen is. Op het einde van dag, een bezoek aan het klein seminarie, met Alain, wiens parochie afgesneden is van de rest van het bisdom door een grote rivier die in het regenseizoen maar moeilijk over te steken is. Voor het middagmaal komen we samen met meerderen in een andere parochie, waaraan een grote technische school verbonden is.

De volgende dag is een ontmoeting voorzien met de oudste fraterniteit in Yaoundé bij de kleine zusters van Jezus die ons gastvrij ontvangen. Onder hen is kleine zuster Noellie, uit Burkina, die ik drie jaar geleden ontmoette in Ouagadougou: de wereld is klein! Enkelen die ik de avond voordien ontmoette zijn ook gekomen: we zijn met een twaalftal samen. Het biedt een gelegenheid aan iedereen om te delen uit het fraterniteitsleven. Op het einde van de eucharistie krijg ik een stola aangeboden die versierd is met de beeltenissen van broeder Charles en Baba Simon: mooie herinnering aan mijn bezoek aan Kameroen. Een broederlijke maaltijd volgt.

Séverin neemt me ook naar zijn thuis in Saa tot de volgende morgen. Bij dageraad vier ik de eucharistie om 6.30u. temidden van een grote gemeenschap, daarna vertrek ik naar Yaoundé waar een bus me meeneemt naar Douala. Onderweg kom ik Edea voorbij, geboorteplaats van Baba Simon en waar hij begraven ligt, maar ik kan er jammer genoeg niet stoppen voor een groet aan zijn graf. In Douala is het de vooravond van een priesterwijding en ik ontmoet er Jean en Jean-Marc die gehinderd wordt door een ontsteking op zijn voet. Ik zal hen 8 dagen later terug zien bij mijn terugkeer uit Centraal Afrika.

De volgende dagen zijn inderdaad gewijd aan Centraal Afrika, met om te beginnen een kleine anekdote: bij mijn aankomst in Bangui, is Louis-André, de nationale verantwoordelijke, er niet zoals afgesproken. Na een verblijf van meerdere weken in het bisdom Bourges in Frankrijk, heeft hij zijn vliegtuig gemist en komt pas twee dagen later aan. Maar ik word opgewacht door kleine zuster Marie-Victoire, die me meeneemt naar haar fraterniteit van de kleine zusters van het Hart van Jezus. Het oponthoud van Louis-André biedt me de mogelijkheid om 24 uren uit te blazen na 10 welgevulde en vermoeiende dagen. Ik beleef er de verbondenheid tussen de verschillende takken van de familie.

Ik krijg bezoek van Marcellin, secretaris van de bisschoppenconferentie van Centraal Afrika, die ik goed gekend heb tijdens zijn studies in Parijs: we maakten deel uit van dezelfde fraterniteit.

Louis-André komt eindelijk aan. Hij wordt voorafgegaan door Denis en Jean-Claude die uit het noorden komen, bij de grens met Tsjaad. Ze zijn om 1 uur in de morgen vertrokken met een witte vlag op hun 4x4 omdat ze verschillende gebieden doorkruisen die door de rebellen bezet worden. De naam van Jean-Marie Pasquier wordt aangehaald: zijn herinnering blijft leven in Bangui. Ze vertellen over de ontmoeting bij vele priesters in een Kerk in moeilijkheden; 2 bisschoppen en 20 priesters zijn ontzet uit hun ambt. Het wantrouwen leeft tussen priesters en religieuzen, tussen priesters en leken. De corruptie is in heel de samenleving de norm geworden. Dit is werkelijk een dringende vraag om te bidden voor de Centraal Afrikanen, de Kerk en de priesters.

Jammer genoeg zijn de leden van de fraterniteit, die vroeger talrijk waren, verspreid omwille van meerdere motieven (studies in Italië zoals Felicien, een benoeming in het buitenland zoals Richard die vice-rector is van de universiteit van Yaoundé in Kameroen). De afstanden maken het niet gemakkelijker. Maar bovenop die twee die genoemd zijn, ontmoet ik 's anderendaags onderweg naar Bambari Philibert die ook vraagt om ontmoetingen met de fraterniteit en die met zijn parochianen net een vragenlijst ingevuld heeft met het oog op een synode. We rijden drie maal een leuke band onderweg naar Bambari. Tijdens het gesprek in Bambari lijkt een jongere geïnteresseerd in de lekefraterniteit, en Bruce, die straks priester gewijd wordt, in de priesterfraterniteit.

De bisschop, Mgr Edouard Mathos, president van de bisschoppenconferentie van Centraal Afrika, en lid van de fraterniteit, nodigt me uit voor het ontbijt. Hij is voor het ogenblik de enige Afrikaanse bisschop in Centraal Afrika, de anderen zijn vreemdelingen, of zijn diocesane administratoren. Zijn taak is zwaar en omwille van de discretie kan hij niet deelnemen aan de ontmoetingen van de fraterniteit in eigen land. De broeders van Centraal Afrika moeten weten dat ze op ons gebed mogen vertrouwen. Ik heb het hun beloofd.

Op de terugweg naar Bangui, omwille van de regens, ontmoeten we verschillende 'regen-wegversperringen'. Gelukkig hebben we een pas bij die ons bij verschillende momenten nuttig was.

Bij de tussenshalte in Douala op weg naar Maroua, profiteer ik van de gelegenheid om te praten met Jean-Marc, Marc en Bonaventura. De fraterniteit van Douala komt geregeld samen, maar de leden slagen er niet in om bijeen te komen in grotere bijeenkomsten, een uitzondering niet te na gesproken, en ze voelen dit aan als een gemis.

Bij mijn aankomst in Maroua, neemt een seminarist me mee om het groot seminarie te bezoeken en er de rector te zien. Die spreekt zijn verlangen uit dat de teksten van de fraterniteit beschikbaar zouden zijn op het seminarie.

Later op de morgen, op de parochie van Louis, neem ik deel aan een uitwisseling tussen 11 kleine etnische groepen, die elke zondag na de mis samen zitten om in hun taal te spreken over het evangelie en over de gebeurtenissen van de voorbije week.

In de namiddag, volgt een afspraak met Mayo-Ouldémé bij de start van de retraite met 9 priesters uit de fraterniteit van Noord-kameroen. Grégoire leidt elke dag in, aan de hand van het getuigenis van Baba Simon. Op de eerste dag biedt een uitwisseling een kans aan de nieuwelingen om bepaalde punten verduidelijkt te zien, zoals bijvoorbeeld wat een levensherziening is. Ik moet hen jammer genoeg reeds de tweede dag verlaten om via N'Djamena terug te keren naar Frankrijk. Vooraleer het vliegtuig te nemen ontmoet ik Célestin, de vice-rector van het seminarie, die op zoek is naar een fraterniteit. Voor het ogenblik is er in gans Tsjaad slechts één fraterniteit, op grote afstand verwijderd en in haar beginperiode. Het meest haalbare lijkt dat Célestin aansluit bij een fraterniteit in Noord-Kameroen op slechts 200 km afstand over een chaotische weg. Dat kan sommigen doen nadenken die moeite hebben om een afstand te overbruggen om medebroeders te ontmoeten. Maar hoe kunnen we een contactmiddel vinden voor de priesters in Tsjaad?

Drie weken zijn voorbij, ik heb er priesters ontmoet die in waarachtigheid de fraterniteit willen beleven, in het bijzonder de jongeren. Drie kleine weken, waar ik priesters ontmoet, die geïsoleerd zijn, en die om steun vragen. Drie kleine weken waar ik het verlangen van broeder Charles beleef om een universele broeder te zijn.

Jacques Midy, Parijs.

CHARLES DE FOUCAULD EN IK...

Ik zal geen Wikileaks- onthullingen doen, maar gewoon getuigen...bij mezelf even binnenkijken. Wat?

Charles de Foucauld heeft veel gecommuniceerd. Dat maakte dat hij zalig en heilig en een boeiend figuur is geworden. Ik schrijf nooit zulke brieven over wat mij dagelijks bezighoudt, geen dagboeken.

Charles de Foucauld is geen wonderfiguur geworden; heeft zich geen superheld gevoeld, maar een blijvend onrustige zoeker. Dat is geen levensproject, maar je kunt erdoor geboeid raken.

'Au coeur des masses' heeft onze generatie geboeid: als christenen, verloren

leven in de massa, maar daar hebben we iets te vertellen, gewoon door het leven zelf. Daarover schreef René Voillaume.

Ergens in 1973 op een retraite in Frankrijk werd het levensverhaal op cassette gedraaid tijdens de maaltijden en daar werd mijn verlangen naar Charles de Foucauld weer warm gemaakt: wat doet die man toch?

Die weet niet op voorhand wat hij wil, maar de omstandigheden dagen hem uit.

Op een dag is een priester mij komen vragen: 'De beweging van Charles de Foucauld, wil jij daar niet bij zijn?'

Ik wist toen al heel goed: 'zonder een uitgesproken spiritualiteit ben je heel arm' en ik heb daarom blindweg toegehapt.

Dat werd het eerste traject; de gewone frat en daaraan trouw blijven... je leven en elkaar bevragen, elke maand verwacht zijn bij enkele geestesgenoten.

We leerden daar geen grote dingen kennen, geen grote geesten maar gewoon alles bijeen leggen in gebed, ons leven ter sprake brengen en laten bezinken in de aanbidding.

Ik heb geleerd: "Leven als mens en als priester is niet groots, je moet geen succes zoeken en niet van tijd eens stuntsen.

Belangrijk is de trouw aan wat je dagelijks doet, je gebedsprogramma dat je opbouwt.

Het is dikwijls: toch volhouden en verder doen met mensen die wel eens verkeerde verwachtingen in jou stellen.

De mensen die je onverwacht nodig hebben en achteraf eens kunnen zeggen: 'Dat was goed!'

In onze groep was de idee van Broeder Charles er wel en ook het gebed van Overgave. Lange tijd heb ik gedacht: 'Die andere weten er alles van, ik kan er zo weinig over vertellen' en ik deed dat ook niet.

Voor mij is wat onverwacht en toch gelukkig die internationale dimensie erbij gekomen. Eerste Europese ontmoeting, toevallig in Granada (1985), geëngageerd in de Europese samenkomst bij ons in Drongen, dan kwam in Erfurt de vraag: 'Je moet vertalen in Dominicaanse Republiek (1988).

Met een klein hartje ben ik erheen getrokken om assistentie te bieden.

Met Johan Guns, die zei: 'Je moet je niet afvragen: 'Wat wordt dat, wat zal ik kunnen, maar, als ze jou nodig hebben, dan moet je gaan en daar blij om zijn.'

Die verscheidenheid van al die mensen die iets met Charles de Foucauld te doen hadden, boeide mij, en zien dat ze allemaal met dezelfde werkmiddelen, vragen en vreugden zitten, waar ook ter wereld.

De taak was moeilijk, onmogelijk. Tony Philpot boeide mij, ik lobbyde voor de Zuid-Amerikanen. We worstelden in veel talen op een tekst. Ik hoorde bij de

Franse sectie met Denis Sekamana. En zo besloot ik dat hele gebeuren met de hemelgrote vraag: 'Hoe kan je solidair worden met hele werelden?' Solidariteit met veel mensen is een constante geworden.

In 1986-87 lag ergens de start van de medewerking met de Seculiere, terug met een klein hartje tussen die nationale raad: wat moet ik daar betekenen?

Maar toen riskeerde ik mij in Parijs, wereldvergadering en heel wat dingen zijn onvergetelijk geworden: de verhalen over de genocide in Rwanda, de aandacht van de hele wereld voor zo een fratgroepje van 4 mensen in Costa Rica, de moeite om op de kaart te zetten. Mijn contacten met Polen en met Latijns Amerika zijn daar begonnen. Ik heb de zware taak op mij genomen om ons te helpen naar Latijns-Amerika te oriënteren... wat een schat van warme herinneringen nalaat: denk aan die verhalen van tijdens de dictatuur en van de straatjongens in Sao Paulo... en nog veel meer mooie dingen, maar het eindigde in 2000.

Kort nadien heb ik nog 6 jaar meegedraaid in de equipe van de Priesterfrat en vele jaren in de nationale raad, voor wie ik vandaag de plicht opnam: even een getuigenis te geven. *Maar op 1 december werden we uitgesneeuwd. Nu komt het gewoon op schrift.*

Een paar besluiten

a) Ooit heb ik rond 1990 nogal wat brieven van Charles de Foucauld uit het Frans vertaald en mijn diepste ervaring was: Charles de Foucauld is een clown: hij kiest zelf zijn leermeester Abbé Huvelin, volgt zijn gebed, zijn persoonlijke intuïties en zijn passies maar gaat verder zijn eigenzinnige weg zoals die hem overvalt, die hem in feite steeds moeilijker valt om te volbrengen, maar steeds blijft hij geboeid om een grens te overschrijden.

b) Succes heeft hij nooit gezocht, resultaat nooit veel gehad: zo leerde ook ik mij te verzoenen met de gegevenheid van ons priesterleven. We zijn meer en meer naar een tijd gegroeid van woestijn. Maar achteraf hebben mensen iets van ons ontvangen, niet door onze klerikale stijl, niet door opdringerige aanwezigheid. Ik koos een eenvoud van leven, dat heb ik als kind al geleerd.

Amand

Voor goed naar de Hoggar (23)

De reis naar Zuid-Algerije die iets meer dan een jaar duurde, is Charles zwaar gevallen. Hij is lichamelijk en geestelijk aan het einde. ‘Ik ben wel op de been, maar heb erge hoofdpijn, koorts, een hele serie ongemakken.’ ‘Ik heb behoefte aan rust...: wat me drukte was niet de geestelijke eenzaamheid, maar het feit dat ik niet genoeg alleen kon zijn.’ De kluisenaar in Foucauld is weer wakker! Als kind en puber had hij dat alleen zijn en de stilte altijd weten te waarderen. Hij besluit dan ook in Beni Abbes te blijven, tenzij zich een gelegenheid zou voordoen om naar Marokko te vertrekken. De

oude liefde komt boven!

Op een dag komt Lyautey op bezoek in Beni Abbes. Samen met andere officieren volgt hij de mis in de kapel aldaar. “Het was,” zo zegt hij later,” een van de beklievendste gebeurtenissen uit mijn leven.” Foucauld als priester moet blijkbaar indruk gemaakt hebben!

Wat Laperrine betreft: hij wil Foucauld uitnodigen om zich blijvend in de Hoggar te vestigen. Inderdaad, de Fransen willen bestuderen of er een telegrafielijn kan komen in de Sahara. Dat is heel belangrijk om met elkaar te kunnen communiceren. Van internet was er op verre

na geen sprake in die tijd! Kapitein Dinaux zou de leider van die groep worden. Laperrine moest het vertrouwen winnen van de plaatselijke bevolking. Hij ziet in Foucauld de geschikte man om daar te gaan wonen en om – zoals in Beni Abbes – zich helemaal in te leven in de plaatselijke bevolking. Dat zou hen goed

uitkomen... en wetend dat Foucauld eigenlijk wel nog ontdekkingsbloed in zich had ..... ! Charles aanvaardt en trekt met zijn vriend Paul op weg. Aan de waterput van Touat ontmoeten ze de expeditie. Nu is er bij die expeditie een

Inspecteur Generaal die niet zo kerkelijk is. De aanwezigheid van een priester bevalt hem niet. “Moet ik u ‘meneer’ noemen of ‘eerwaarde’? vraag hij op een zeker dag. “Zeg gewoon ‘broeder Charles!’”. Waarmee frère Charles meteen weer juist getekend wordt!

Als Dinaux en zijn colonne gekampeerd zijn aan de waterput van In Ouzel gebeurt er iets verrassends. Laperrine heeft het bekomen dat er een ontmoeting tussen Charles de Foucauld en Moussa Ag Amastane zou plaats vinden. Moussa is de machtigste chef van alle stammen uit het Hoggargebte. Hij koestert ook eerder gedachten van vreedzaam samenleven met de Franse bezetters. Ook is hij geïnteresseerd voor die telegrafielijn in de Sahara. Op een dag komen een groep Toearegs aan, aangevoerd door Moussa. Hoe die ontmoeting verloopt lees je de volgende keer.

Foucauld zal nog maar eens veranderen in zijn leven. Is dat een teken van zwakheid? Of luistert hij naar Gods oproep? Hoe zit dat bij jou?

GEBED VAN OVERGAVE

Vader,

***Ik verlaat mij op U,
doe met mij wat Gij goedvindt.
Wat Gij ook met mij doen wilt,
ik dank U.***

***Tot alles ben ik bereid, alles aanvaard ik,
als Uw wil maar geschiedt in mij
en in al uw schepselen:
niets anders verlang ik, mijn God.***

***Ik leg mijn leven in uw handen,
ik geef mij aan U, mijn God,
met heel de liefde van mijn hart,
omdat ik u bemin,
omdat het voor mij een noodzaak
van liefde is mij te geven,
mij zonder voorbehoud op U te verlaten,
met een oneindig vertrouwen:
want Gij zijt mijn Vader.***

LIEF EN LEED

Net op 1 december overleed Ghislaine Bonnier - Van De Voorde, geboren op 21 maart 1919.

Ze is dertig jaar lang lid geweest van de eerste groep in Geraardsbergen.

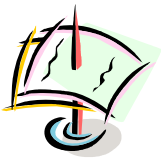
Op 26 december overleed André Bruneel, de vader van Luc Bruneel. Hij was weduwnaar van Antoinette Verfaillie en werd geboren te Lendeledede op 26 november 1922. Luc en Marijke zijn lid van de Fratgroep te Lichtervelde.

*Er is een toekomst
waarin er geen dood,
geen oorlog,
geen ziekte,
geen pijn en moeheid meer zal zijn.
Die toekomst is al begonnen.*

(Marinus Van den Berg)

We bieden de families onze christelijk medeleven aan!

DATA OM NIET TE VERGETEN

Seculiere fraterniteiten

Donderdag 2 – zaterdag 4 juni 2011: mini-retraite over Charles de Foucauld, met kl. zr. Marleen Van Parys, in bezinningscentrum Mariaburcht te Vladslo.

Dinsdag 19 - donderdag 28 juli 2011: Europese vakantie in de Vogezen, meer info in dit nummer...

Vrijdag 5 – woensdag 10 augustus 2011: Vakantieretraite in Ter Dennen, Westmalle, met prof. em. Roger Burggraeve en dit samen met mensen van de Engelse Fraterniteiten, ook meer info in dit nummer.

Zondag 16 oktober: fratdag in Gent, over de spiritualiteit van Tibhirine, met Patrick Perquy. Voorproefje in de middenkatern van de vorige fratbrief.

Priesterfraterniteiten

Zondag 10 tot maandag 11 april 2011: Paasreco te Waasmunster, Helmut Schmitz spreekt ons over: "Broeder Charles in ons priester - zijn, vandaag." Zie inschrijvingsformulier.

Zondagavond 10 tot zaterdagmorgen 16 juli 2011: Vakantieretraite te Gouville (Frankrijk). Wij nemen als leidraad de Bergrede, aan de hand van het boek "ongehoord" van Peter Schmidt. Zie inschrijvingsformulier.

Maandag 1 augustus 2011: Woestijndag bij de paters Josefieten in de Pachterstraat 52 te Geraardsbergen van 10 tot 17uur.

Vrijdag 29 juli tot donderdag 4 augustus 2011: Europese bijeenkomst voor verantwoordelijken te Berlijn.

Zondag 8 juli tot zaterdag 14 juli 2012: Retraite van in Wavreumont.

· Alle info over de Fraterniteiten in Vlaanderen kun je lezen en
· terugvinden op: <http://www.charlesdefoucauld.be>

Aktiviteiten van Oase: zie <http://www.oasegemeenschap.be/>, o.a.

14-17 april: 4-daagse Hurtebise

26 juni: Pinksteren-BBQ in Gent

24-30 juli: reis naar Kroatië

SPIRITUALITEIT

J.F.SIX Charles de Foucauld autrement

Deze priester uit Noord Frankrijk(behoort tot Mission de France) is ruim een halve eeuw bezig met broeder Charles. Reeds heel wat werken over deze intrigerende “monnik-kluizenaar-missionaris nieuwe stijl” zijn van zijn hand.

Hij begon met een doctoraatsthesis die hem meteen beroemd maakte: het werd een best-seller:

“Itinéraire spirituel de Charles de Foucauld” 1958. Voor wie toen met zijn priesteropleiding bezig was werd dit een must. Nog steeds een basiswerk voor wie Foucauld wil leren kennen.

Jean François Six hield niet op steeds weer zijn visie op wat Foucauld eigenlijk geweest is bij te schaven. Daarbij kwam hij wel eens in aanvaring met anderen die volgens Six er verkeerde opvattingen op na hielden. Zo ontstond een polemiek met die andere Foucauld –kenner: een kleine broeder: Antoine Chatelard.

We zullen ons hier niet inlaten met die argumentaties onder specialisten.

Maar in 2008 verscheen nog maar eens een nieuw boek van Six over Foucauld:

“Charles de Foucauld autrement”

Daarin zal de auteur sommige algemeen aanvaardde opvattingen gaan bijstaven en nuanceren en zelfs ronduit corrigeren.

Bij wijze van proef zal ik in deze katern enkele gedachten brengen uit de eerste hoofdstukken.

Indien men dit interessant vindt kan ik daarop verder doorgaan in enkele volgende katernen:oordeel dus zelf maar.

IVRE DE LIVRES ET DE LIBERTE:

Van boeken en vrijheid dronken....

We vertrekken op 15 september 1874: Charles is zestien. Dat is een cruciale leeftijd voor elke adolescent. Hij zal Nancy verlaten om intern te worden in Parijs.

In Nancy heeft hij drie kalme jaren doorgebracht bij grootvader kolonel Charles de Morlet. De oorlog van 1870 had hen vanuit Strasbourg (gelegen in de Elzas, betwist gebied tussen Fransen en Duitsers) verdreven naar Nancy: Charles mocht in geen geval een Pruisisch soldaat worden: De Elzas bleef voor Charles zijn echte thuishaven: hij voelt zich verbannen in Nancy.

In 1864 is hij in enkele maanden tijd volle wees geworden: in maart sterft zijn moeder (34 jaar oud) en enkele maanden later zijn vader die reeds geruime tijd in een psychiatrische kliniek verblijft (Ivry-sur-Seine). Daar staan twee weeskinderen, Charles en zijn zusje, gekleed in het zwart.

Geen gelukkige jeugd dus in tegenstelling tot wat sommigen hebben geschreven.

Maar wel is de periode van Nancy gelukkig geweest: van 1871 tot 1874. Zijn grootvader, gepassioneerd voor klassieke letterkunde en archeologie is teder, warm, affectief.

De kolonel wil dat Frankrijk revanche neemt op Pruisen. Hij is ook een pratikerend katholiek, en is in contact met heel wat priesters waaronder de dominicaan Lacordaire.

Op 28 april 1872: in de kathedraal van Nancy doet Charles zijn eerste communie en ontvangt het vormsel. Hij is dertien jaar en half: die dag zal hem sterk tekenen: Eigenlijk heeft hij als jongen van dertien de wonden van de kinderjaren kunnen overstijgen.

Op die dag zijn ze er allemaal zowel van moederszijde als van vaders kant.

Een uit deze groep zal een zeer belangrijke rol gaan spelen in zijn leven: de dochter van vaders zus (Inès de Foucauld): dat is Marie Moitessier, later wordt ze madame de Bondy.

Ze is speciaal van Parijs gekomen om de eerste communie van haar kozijn Charles mee te maken. Ze geeft hem als cadeau het boek van Bossuet: "Elévations sur les mystères."

Deze Marie Moitessier zal als het ware een tweede moeder voor hem worden.

EEN VRIEND UIT DE DUIZEND

In het lyceum van Nancy leert hij Gabriël Tourdes kennen; Charles is

leerling van het derde jaar en is dertien jaar oud. De vader van deze Gabriël is dokter, maar Gabriël zelf zal later rechten studeren. In dat gezin van vier kinderen zal Charles als een van de eigen familie beschouwd worden. "Ik heb zoveel mooie momenten mogen beleven in uw huis". Gabriël is als een oudere broer voor Charles, hij is een jaar ouder. De vader van Gabriël is gecultiveerd, net zoals de grootvader van Charles, kolonel de Morlet, leest hij klassieke auteurs, zoals Homeros en Horatius in de oorspronkelijke taal.

Charles en Gabriël zullen gepassioneerd worden voor de klassieke letteren: we kunnen ons dat nog moeilijk voorstellen op onze dagen.

Tijdens de Paasvakantie van 1875 (Charles is dan 17 jaar) trekken zij tien dagen uit om heel veel te lezen: vooral epische literatuur boeit Charles: De Ilias van Homerus, Roelandslied, Don Guichotte, Niebelungen... Ook de auteurs van de 18 e eeuw: Voltaire, Montesquieu...

Samen met zijn vriend Gabriël zal Charles het geloof laten vallen. Ze konden leven zonder dat christelijke geloof.

Wat hem nu wel sterk gaat boeien dat is de aardrijkskunde. Zijn grootvader kolonel de Morlet was sedert 1874 lid van de 'Société de Géographie de Paris'

Samen met zijn grootvader zal Charles gepassioneerd worden voor technische onderwerpen en avant-garde opzoekingswerk in deze materie van de aardrijkskunde.

Wat hem tegenstaat is de Jezuïtenschool in Rue des Postes (Parijs). Hij wil weer de vrijheid die hij had in Nancy.

Hij onderbreekt dan ook zijn tweede jaar en zal met privé-lessen zich voorbereiden op het ingangexamen voor de militaire school van Saint Cyr: hij werkt zeer hard en wordt aanvaard als 82 e op 412 leerlingen. Hij is 18 jaar en tekent een engagement voor vijf jaar in het leger.

Geen enkel uniform past: hij is te dik: enkel een kepi op het hoofd: men zal speciaal voor zijn gestalte een uniform moeten maken.

Maar door de fysieke oefeningen zal hij vlug afslanken.

Maar de verveling slaat toe: slechts enkele vakken kunnen hem boeien: tekenen, aardrijkskunde, krijgskunst.

Hij slaagt in het eerste jaar Saint Cyr en wordt toegelaten tot de ruitery.

Wat hij vooral beklagt is dat hij te weinig tijd heeft om boeken te lezen.

Als een donderslag komt de dood van grootvader hem treffen in februari 1878.

De gelukkige jaren zijn voorbij.

Saint Cyr brengt meer dan ooit grote verveling mee.

Op 31 oktober 1878 komt Charles in de school van Saumur: hij is twintig en onderluitenant. Foucauld zal zelf die periode van 20 tot 28 jaar noemen: jeunesse, zijn jeugdijaren. Hij deelt de kamer met een onstuimige markies van Italiaanse afkomst. Algemeen bekend is dat dit jaar opleiding eindigt met weinig lovende nota's vanwege de militaire overheid. Hij is 87 e op 87.

Hij droomt van een garnizoen in Nancy, waar hij gelukkig was. Boeken lezen en paard rijden zijn de twee bezigheden in Saint Cyr.

EENZAAMHEID EN ACTIE

Hij wordt gekazerneerd eerst in Sézanne en daarna in Pont à Mousson. Uit die periode dateert de bekende tekst over zijn gevoel van 'leegheid' en droefheid tijdens de feestjes die hij daar bouwde. Maar in dat militaire leven voelt hij zich niet goed in zijn vel. Hij is in feite een man van actie...

Zijn regiment wordt dan (september 1880) naar Algerije gestuurd, naar Sétif: de legertop verbiedt hem nog Mimi naar dat land mee te nemen: hij gehoorzaamt niet en wordt dan uit het leger gezet (inconduite notoire). Het is niet zozeer zijn relatie met deze vrouw maar zijn weigering het bevel van het leger op te volgen die hem deze sanctie bezorgt. Zijn vrijheid staat bij hem boven alles. Foucauld is niet gemaakt voor het leger maar ook niet voor het huwelijk: geen "banden" kunnen hem overmeesteren

VAN MIJN JEUGD GENIETEN DOOR TE REIZEN

Maar zijn tante, Inès, zal heftig reageren op die uitspattingen. Hij wordt pijnlijk geraakt door een brief van haar. Maar een brief van haar dochter, Marie (later madame de Bondy) zal helemaal geen pijn veroorzaken: die brief ontroert hem en doet hem deugd. Hij installeert zich in Evian met Mimi: maar ook dat leven verveelt hem.

Dan komt het bericht van zijn regiment dat op expeditie gaat naar Tunesië. Dat is actie: daar kan hij niet aan weerstaan. Hij vraagt opnieuw in dienst te mogen gaan ook zonder officiersrang. Hij mag terugkeren maar nu in een ander regiment dan voorheen. Zijn inzet tijdens deze expeditie is ons bekend. Na zes maanden wordt deze expeditie beëindigd: 15 januari 1882. In die periode heeft hij Laperrine leren kennen. In die maanden hebben de Arabieren op hem een diepe indruk gemaakt:

Wanneer hem opnieuw het leven wacht in een garnizoen (Mascara) geeft hij zijn ontslag in het leger. Alleen expedities (des colonnes) kunnen hem boeien.

WEGEN VAN VRIJHEID

Zijn romantische dromen over een reis naar “het oosten” zoals toen in de mode was worden door de omstandigheden omgebogen tot een verkenning van gedeelten van Marokko: de witte vlekken op de kaart. De exploratie wordt voorbereid: taalstudie, klederdracht. Het wordt een wetenschappelijke onderneming. Ineens is Charles een man geworden “met grote karaktersterkte en een duidelijke beslistheid”: een rijp man. De beslissing van de familieraad om hem onder voogdijschap te plaatsen wegens zijn verkwistingen heeft hem uitgedaagd. Er ontluikt nu in hem een onbuigbare wil om iets absoluut te bereiken. Hij wil “slagen”. Dan zal zijn maandenlange exploratie beginnen, samen met de Joodse rabijn Mardochee. Het wordt een tocht van 3.000 kilometer, met honderden wetenschappelijke notities en observaties.

Hij zal een negatieve ervaring opdoen van het gedrag van de Marokkaanse Joden maar ook een positieve ervaring van hun wijze om te geloven.

Op 28 januari eindigt die tocht in Mogador: dan gaat hij aan het werk. Na maanden van hard labeur kan hij op 17 juni aan de Société de Géographie een eerste rapport afleveren over zijn ontdekkingsreis in Marokko.

Charles heeft nu eindelijk zijn roeping ontdekt: hij is gemaakt om het eenzaam avontuur aan te gaan, niet voor het leger noch voor collectieve expedities. Hij wil een ontginning van onbekend land.

Tussen zijn twintig (dood van grootvader) en zijn vijf en twintig heeft Charles een enorme sprong voorwaarts gedaan.

Deze man heeft nu een extreme zelfbeheersing en een intense fierheid. Niets meer van een melancholisch wezen, van een verveling. De eenzaamheid past hem wonderwel. Geen wroeging meer.

Foucauld heeft zijn kracht ontdekt. Een buitengewone fysieke kracht en een dapperheid, zo niet vermetelheid, die niet te temmen zijn. Ook de capaciteit van zijn verstand die alle onderwerpen aansnijdt en die verovert. Hij proefde van deze drug, die ongelooflijk sterk is: la réussite: het slagen... Spijts de financiële beperkingen die door zijn familie waren opgelegd is hij toch geslaagd in zijn ontdekkingstocht.

“J’ai réussi”: ik ben geslaagd: is een kreet, de kreet van Foucauld op de leeftijd van 25. Dat is ook een spoorslag die hem vanaf nu zal duwen naar extremen op alle domeinen.

LA FORCE DE LA FOI

De kracht van het geloof

Erkend door zijn familie

Henri Duveyrier

Vóór Foucauld was een andere ontdekkingsreiziger naar Afrika gegaan.

Hij is nog geen twintig wanneer hij in 1958 (geboortejaar van Charles) een reis onderneemt in de Sahara die drie jaar zal duren.

In juni 1883 gaat hij naar Tripoli om zich te informeren over de moslimbroederschap Sanussiyya. Hij schrijft daarover een lang artikel in de Bulletin de la Société de Géographie, waarvan Duveyrier lid is geworden.

Diezelfde Duveyrier heeft een boek geschreven na zijn verblijf in de Sahara: "Les Touaregs du Nord" 1884. Daarin worden deze Touaregs beschreven als eerder vredelievende mensen. Later, na de moord op de Franse zending onder kolonel Flatters (1881) in de Hoggar zal die Duveyrier beschuldigd worden van te gunstige beschrijving van deze Touaregs.

Deze ontdekkingsreiziger zal zeer lovend zijn over de tocht van Foucauld in Marokko waarover hij schrijft: "ziedaar het werk van Mijnheer de Foucauld; dat is de parel van de ontdekkingsstochten van dit jaar; hij verdient de grote gouden medaille."

Charles is dus aan de leeftijd van 25 jaar erkend door de oudere ontdekkingsreizigers en ook erkend door zijn eigen familie: hij is geslaagd: j'ai réussi! De familie is trots op hem vooral omdat hij van ver komt, na jaren van ongeregeld leven. Hij is voor hen een soort held geworden: hij is in ere hersteld. Hij wordt door zijn familie met veel welwillendheid onthaald. Hij herstelt er drie weken lang van hevige koortsen. Hij vindt in deze familie de eenzaamheid (solitude) in het gezelschap van mensen die men het meest liefheeft in deze wereld.

Op 24 april 1885 zal de grote gouden medaille van de Société de Géographie uitgereikt worden, maar Charles zelf is niet aanwezig, hij is in Algiers in functie van zijn reisverslag. De man van zijn nicht Olivier de Bondy zal dit ereteken in ontvangst nemen in zijn plaats.

De kracht die hij putte uit het geloof

In zijn appartement, Rue Miromesnil nr 50, leeft F. op zijn Arabisch; hij draagt de djellaba en slaapt op de grond. Hij bereidt zich voor op andere ontdekkingsreizen en wil zich daarvoor trainen. Hij rekent twee jaar voor het afwerken van zijn verslag: het wordt een kanjer van 405 bladzijden, met tekeningen en kaarten: Reconnaissance du Maroc. Het verschijnt in februari 1888.

Vijftien jaar later schrijft hij aan Henri de Castries dat de religie van de Islam op hem een grote indruk heeft gemaakt tijdens die tocht.

"Dat geloof te zien, die mensen in voortdurende tegenwoordigheid van God, dat deed mij iets aanvoelen van een werkelijkheid die groter is en meer waar dan wereldse bezigheden." Ook het geloof van de Marokkaanse Joden had indruk op hem gemaakt.

Bij beide godsdiensten was het die kracht (la force) die de gelovigen putten uit hun overtuiging die hem had geraakt.

Dat geloof zouden wij nu fundamentalistisch noemen. Die kracht laat F. zeggen dat het Islamisme uiterst bekoorlijk is (extrêmement séduisant).

Ook de eenvoud van dit geloof heeft hem getroffen. Eenvoud in dogma, eenvoud in hiërarchie, eenvoud in de moraal. Dat in tegenstelling tot het christendom met zijn dogma over de Drie-eenheid. De eenvoud van het geloof in één God Allah leek hem meer logisch. In die tijd na zijn reis zal hij in Parijs de seksuele onthouding beginnen smaken: de kuisheid wordt hem lief. Het mondaine leven lijkt hem nu 'leeg'.

Hij begint zijn zoektocht, hij die zo graag boeken leest: de stoïcijnse levenswijze trekt hem aan...hij gaat zoeken in de heidense filosofen. Hij is 27 jaar: hij bezit een innerlijke kracht; hij is werkelijk tegenover zichzelf zeer consequent.

Vraag: Indien je in deze katern tot nieuwe inzichten bent gekomen over broeder Charles laat dan iets weten: dan ben ik bereid nog enkele katernen aan dat boek van J.F. Six te wijden.

Johan
Goemaere

IES VS
+
♡
CARITAS

**"In de dienstbaarheid
aan God
vindt de mens
zijn ware vrijheid."**

(Charles de Foucauld, navolging van Christus 3,10)

